

STORTINGET

Innst. 278 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:125 S (2024–2025)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken og Andreas Sjalg Unneland om stans av dumping av gruveavfall i sjø

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å stanse dumping av gruveavfall i Førdefjorden, fram til saken har blitt ferdig behandlet i rettssystemet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 19. mars 2025 til Klima- og miljødepartementet v/statsråd Andreas Bjelland Eriksen bedt om en vurdering av forslaget fremmet i representantforslaget. Statsrådets uttalelse følger av vedlagte brev av 26. mars 2025. Komiteen inviterte til skriftlige høringsinnspill i saken og mottok tre innspill. Sakens dokumenter, inkludert de skriftlige innspillene, er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Ingvild Kjerkol, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal, Anita Patel og Sigurd Kvammen Rafaelsen, fra Høyre, Jan Tore Sanner, Charlotte Spurkeland, Michael Tetzschner og Bård Ludvig Thorheim, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, Lisa Marie Ness Klungland og Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, viser til Representantforslag 125 S (2024–2025) om stans av dumping av gruveavfall i sjø.

Komiteen viser til tidligere behandling av denne saken (jf. Dokument 8:80 S (2014–2015), Dokument 8:112 S (2017–2018) og Dokument 8:145 S (2021–2022)).

Komiteen viser til at gruveselskapet Nordic Mining har medhold i å hente ut mineralene rutil og granat fra Engebøfjellet i Sunnfjord kommune. I 2015 fikk selskapet tillatelse av Klima- og miljødepartementet til å deponere opptil 250 millioner tonn gruveavfall i Førdefjorden. I 2021 fikk gruveselskapet tillatelse til å slippe ut stoffet SIBX. I 2022 ble driftskonsesjon gitt etter mineralloven. Den 23. desember 2024 meldte Nordic Mining at produksjonen ved Engebøfjellet var startet opp.

Komiteen viser til at organisasjonene Naturvernforbundet og Natur og Ungdom i 2022 saksøkte staten for tillatelsen til å deponere gruveavfall i Førdefjorden. I januar 2024 ble staten frikjent i Oslo tingrett. I februar

2024 anket miljøorganisasjonene saken videre til lagmannsretten, med anmodning om at den ble forelagt EFTA-domstolen. EFTA-domstolen behandlet saken i oktober 2024 og kom med en rådgivende uttalelse i mars 2025. Borgarting lagmannsrett skal behandle anken i juni 2025.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, viser til at tillatelsene for gruvedrift og deponering i Førdefjorden er gitt på bakgrunn av omfattende utredninger og strenge miljøkrav. Flertallet har tillit til at Miljødirektoratet følger opp virksomheten i tråd med gjeldende regelverk, og saken er nå til behandling i rettssystemet. Flertallet mener det ikke er riktig å overprøve rettsprosessen ved å stanse virksomheten midlertidig.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at EFTA-domstolen onsdag 5. mars 2025 kom med sin dom i Førdefjordsaken. Den tydeliggjorde at økonomiske vilkår ikke er godt nok som grunnlag for å forringe vannkvaliteten. Dommen sier at befolkningsnedgang og nød i en region kan brukes som argumentasjon. Det er likevel svært tydelig at dette argumentet ikke er gjeldende i et område hvor befolkningstallet har økt de siste fem årene.

Disse medlemmer legger vekt på at naturtapet i Norge og i verden er enormt. Hovedgrunnen til dette er inngrep som gruveprosjektet til Nordic Mining i Førdefjorden. Naturavtalen fra Montreal sier tydelig at statene må ta ansvar for å redusere naturtapet. Det er en selvfølge at store og unødvendige naturinngrep som gruveprosjektet i Førdefjorden stanses.

Disse medlemmer understreker at verden trenger mer mineraler, men verden trenger ikke mer av alle metaller og mineraler. Gruveprosjektet i Førdefjorden

skal først og fremst utvinne rutil. Rutil er et titanmineral og brukes for å utvinne titandioksid. Det er et stoff som historisk for det meste har blitt brukt som hvitningsmiddel, men som også har andre nyttigere formål. Norge produserer allerede store mengder titanmineraler gjennom Titania A/S, som står for rundt 5 pst. av verdens produksjon av titanmineraler.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å stanse dumping av gruveavfall i Førdefjorden, fram til saken er blitt ferdig behandlet i rettssystemet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for å stanse dumping av gruveavfall i Førdefjorden, fram til saken er blitt ferdig behandlet i rettssystemet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:125 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken og Andreas Sjalg Unneland om stans av dumping av gruveavfall i sjø – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 6. mai 2025

Ingvild Kjerkol

leder

Sofie Marhaug

ordfører

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/1209-

Dato
26. mars 2025

Dokument 8:125 S (2024-2025) Representantforslag om stans av deponering av gruveavfall i sjø

Jeg viser til representantforslag 125 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Andreas Skjalg Unneland og Lars Haltbrekken, der det foreslås å stanse deponering av gruveavfall i Førdefjorden fram til saken har blitt ferdig behandlet i rettssystemet. Siden forslaget berører Nærings- og fiskeridepartementet har jeg konferert med næringsministeren angående den delen av forslaget som berører hennes ansvarsområde.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom tok i 2022 ut søksmål mot staten v/Klima- og miljødepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet om gyldigheten av driftskonsesjon etter mineralloven, og tillatelser etter forurensningsloven, til gruvedrift i Engebøfjellet og sjødeponi i Førdefjorden. Saken omfatter blant annet tillatelse med hjemmel i forurensningsloven som Klima- og miljødepartementet ga Nordic Mining ASA (nå Engebø Rutile and Garnet AS) 5. juni 2015. Tillatelsen ble påklaget, og ble opprettholdt av Kongen i statsråd 19. februar 2016. Tingretten konkluderte i dommen som ble avsagt 10. januar 2024 at staten vant saken fullt ut. Miljøorganisasjonene har anket tingrettens dom, og ankesaken skal behandles i Borgarting lagmannsrett 10.-12. juni 2025.

Borgarting lagmannsrett har i forbindelse med behandlingen av ankesaken innhentet en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen. Norske domstoler er ikke forpliktet til å følge de rådgivende uttalelsene fra EFTA-domstolen, men de tillegges ofte stor vekt. I den rådgivende uttalelsen som kom 5. mars 2025 gjør EFTA-domstolen en generell tolkning av regler som er relevante i saken. EFTA-domstolen vurderer ikke tillatelsene gitt til Engebø Rutile and Garnet AS konkret. Det er opp til lagmannsretten å avgjøre spørsmålet om gyldigheten av tillatelsene søksmålet gjelder.

Tillatelsene søksmålet gjelder bygger på et omfattende kunnskapsgrunnlag. Det er gjennomført konsekvensutredninger og tilleggsutredninger, og miljøvirkningene ble grundig utredet og vurdert før vedtak ble fattet. Tillatelsene stiller strenge krav til utslipp, miljøovervåkning, kontroll av utslipp og rapportering, og Miljødirektoratet følger driften nøye. Så langt er det ikke funnet grunn til å stanse virksomheten som Engebø Rutile and Garnet AS har innrettet etter gjeldende tillatelser og krav. EFTA-domstolens rådgivende uttalelse endrer ikke dette. Jeg mener derfor at det ikke er grunnlag for å stanse driften i månedene fram mot behandlingen av saken i Borgarting lagmannsrett i juni.

Med hilsen

Andreas Bjelland Eriksen